

פרוטוקול מס' 137

מישיבת ועדת הכנסת
מיום ג', י"ז בטבת תשל"ב - 4.1.72, בשעה 8.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

י. ישעיהו - היו"ר
א. אנקוריין
ד. ארזי
מ. ברעם
י. גולן
א. הראל
י. נחושטן
מ. נסים
א. עופר
צ. צימרמן
א. רזיאל-נאור
י. רפאל
מ. שחל

מוזמנים:

י.ש. שפירא - שר המשפטים
ע. סיון - מנהל לשכת השר ודובר המשרד
ח. ליאור - מזכיר הכנסת
נ. לורן - המזכיר המיועד של הכנסת
ז. שר - היועץ המשפטי של הוועדה
ג. בר-יוסף - חשב הכנסת

מזכירת הוועדה: מ. ברפי

רשמה: ג. רינגלר

סדר-היום:

- א. דברי ברכה למזכיר המיועד של הכנסת, מר נתנאל לורן, ודברי הערכה למזכיר הנוכחי של הכנסת, מר חיים ליאור
- ב. החלטה בדבר התפלגות סיעת העולם הזה;
- ג. שאילתות;
- ד. דו"ח ועדת אונא לבירור בעיית היחסים המקצועיים בין עורכי הדין שהנם חברי-הכנסת ובין הממשלה ורשויותיה וחברות ממשליות;
- ה. פניית יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים בדבר נושא חדש, שהועלה בוועדה.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. ישעיהו:

א. דברי ברכה למזכיר המיועד של הכנסת, מר נתנאל לורך, ודברי הערכה למזכיר הנוכחי של הכנסת, מר חיים ליאור

רצוני לקדם בברכה את המזכיר המיועד של הכנסת המשתתף זו הפעם הראשונה בישיבת ועדת הכנסת. מר נתנאל לורך אינו פנים חדשות בשירות המדינה, אך הוא פנים חדשות בשירות הרשות המחוקקת. אני מקווה שניהנה משירותיו ונעבוד בשיתוף פעולה מלא לטובת בית הנבחרים שלנו.

רצוני להקדים ולומר דברי הערכה למזכיר הנוכחי של הכנסת, מר חיים ליאור, אשר ימשיך בכהונתו עוד מספר חודשים. בהזדמנות זו רואה אני חובה וזכות לעצמי לצייץ את שירותיו של מר ליאור לכנסת. אני מכיר את מר ליאור כל השנים, מהיום שנכנסתי לכנסת, ואשר באותו זמן היה מר ליאור סגן מזכיר הכנסת ולאחר מכן - מזכיר הכנסת. יושרו, חריצותו ושיקול דעתו היו לתועלת מרובה לעבודתו של הבית, ובאופן מיוחד לעבודתם של יושבי-ראש הכנסת והסגנים ולעבודת ועדת הכנסת. אני מאחל למר ליאור כל טוב ועוד נתראה בעבודה ובהזדמנויות חגיגיות.

ב. החלטה בדבר התפלגות סיעת העולם הזה

אני מבקש מחברי-הוועדה שבנסה לסכם את ענין סיעת העולם הזה. בשבוע שעבר נשמעו במליאת הכנסת ובמסיבת עיתונאים, כפי שקראתי בעתונים, דברים שאינן להם שחר. אני חושב שאלה הם דברי הבל ורעות רוח, על עיבובים בסיכום הסוגיה הזאת. אני מעיד עלי את הוועדה, כל אחד ואחד מאיתנו, שהיו שיקולים עקרוניים בסוגיה זו. ועדות הכנסת שקדמו לנו בכנסת הקודמות העבירו לנו שאלה פתוחה שהם עצמם לא מצאו אפשרות להכריע בה ואנו נתקלנו בה וצריכים היינו להחליט החלטה משמעותית שאינן לה כל השפעה מיוחדת לגבי האישים או האצשים הנוגעים בדבר, וודאי שלא היתה לוועדה כל כוונה לגרום לכך שסיעת המרכז החופשי תסבול מהעובדה שחבר-הכנסת אבנר עדיין יושב לפניה ומקבל את רשות הדיבור לפניה. אני מצטער שבגורם לסיעת המרכז החופשי קושי זה בשבועות האחרונים. גם חבר-הכנסת סנה פנה אלי בנושא זה.

נציח שהמדובר אינו בחבר-הכנסת אורי אבנר ושלום כהן, אלא בשמרון ובראובן. נדון בסוגיה באופן כללי. לבעיה יש כמה צדדים: מהי סיעה בכנסת? האם חבר-הכנסת יחיד יכול להיות סיעה, או לא? האם חבר-הכנסת יחיד שנבחר ברשימה לכנסת נחשב לסיעה, או אינו נחשב לסיעה? האם שני חברי-הכנסת שנתפלגו מהונים סיעה? האם בסיעה בת שני חברים שנתפלגה הראשון נחשב לסיעה והשני לא?

כל החלטה שנחליט עליה החלטה תקדימית. כל התקדימים שהיו לנו עד עתה במקרים כאלה אינם דומים למקרה שלפנינו, אפילו המקרה של התפלגות הסיעה הערבית דומה לכאורה, אך אינו דומה לגמרי בכל דבר להתפלגות של סיעת העולם הזה.

חברי הוועדה יזכורים את הסיבות של הצעות החלטה בנושא זה, שהונחו על שולחן הוועדה ונאספו בתום הישיבה. אלה היו טיוטות שנוסחו עקב התייעצויות שקיימתי עם חברים שונים בוועדה מסיעות שונות.

הנקודות העיקריות של הטייטה שהונחה לפניכם בשבוע שעבר היו: א) ההחלטה תהיה החלטה ללא תקדים; ב) כל עוד לא תגדיר ועדת הכנסת אם חבר כנסת יחיד יכול להיחשב סיעה, יהיה חבר-הכנסת אבנר רשאי להשתמש בשם "סיעת העולם הזה" - כוח חדש" ויהיו לו בדינוי הכנסת הזכויות המקובלות לגבי חבר יחיד בכנסת; כן יהיו לחבר-הכנסת שלום כהן הזכויות המקובלות לגבי חבר יחיד בכנסת ויהיה רשאי להשתמש בשם "סיעת דמוקרטיים ישראלים". הדגשנו שני דברים: שההצעה לא תיחשב כתקדים אלא כהוראת שעה; שני החברים יכולים להיקרא בשם סיעה וכן כל אחד בשמו.

אני מביא לפניכם היום הצעה שחסרה שני האלמנטים האלה.

- מ. נסים:** באיזה שם יכונה חבר-הכנסת שלום כהן?
- י. נחושטין:** הוא יהיה כמו חברי-הכנסת לשעבר: כסה וכהן-צידון.
- א. עופר:** כמו בן-גוריון.
- היו"ר י. ישעיהו:** אין כל דוגמה לכך. כל אחד מהמקרים הוא דוגמה אחרת.
- א. הראל:** מטעם מי מובאות שתי ההצעות?
- היו"ר י. ישעיהו:** הן מובאות מטעם יושב-ראש הוועדה.
- א. הראל:** מי מתייצב מאחרי ההצעות?
- היו"ר י. ישעיהו:** סיעת המערך מתייצבת מאחרי הצעת ההחלטה שאקריא עתה לפניכם:
- א. ועדת הכנסת רושמת לפנייה כי סיעת העולם הזה - כוח חדש חדלה להיות סיעה בת שני חברים;**
- ב. חבר-הכנסת אבנרי יהא רשאי להשתמש בשם סיעת העולם הזה - כוח חדש ויהיו לו בדיוני הכנסת הזכויות המקובלות לגבי חבר יחיד בכנסת;**
- ג. לחבר-הכנסת שלום כהן יהיו בדיוני הכנסת הזכויות המקובלות לגבי חבר יחיד בכנסת;**
- ד. סדר המושבים בכנסת יהיה: המרכז החפשי, מק"י, העולם הזה, שלום כהן;**
- ה. סדר הנאומים יהיה כסדר המושבים.**
- ו. לענין מיכסות להצעות לסדר-היום ולהצעות חוק פרטיות - דין כל חבר כנסת יחיד כדין רשימת מועמדים שנבחר מתוכה חבר יחיד לכנסת;**
- ז. לענין סעיף 25(ג) לחוק הבחירות וכן לענין זכויות אחרות המוענקות לסייעות בכנסת למעט בעניינים האמורים לעיל, תשוב ועדת הכנסת לדון ולהחליט במועד מאוחר יותר;**
- ח. לענין הגשת הצעה להביע אי-אמון לממשלה חוזרת ועדת הכנסת ומזכירה החלטתה מיום ח' באדר ב' תשכ"ז - 20.3.67 האומרת כי "חבר הכנסת יחיד אינו רשאי להציע הבעת אי-אמון לממשלה".**
- מ. נסים:** אני מציע תיקון לנוסח סעיף ח'. אני מציע להבהיר את ההחלטה הקודמת של ועדת הכנסת, כי ידוע שחבר יחיד בכנסת, אפילו אם הוא סיעה - כמו חבר-הכנסת סנה - שנבחר במישרין על-ידי הציבור, לא יכול להגיש הצעת אי-אמון לממשלה. אי-אפשר שתישאר אי הבהירות. צריך שייאמר: חבר-הכנסת יחיד, בין שהוא סיעת יחיד ובין שהוא יחיד, אינו רשאי להציע הבעת אי-אמון לממשלה.
- לפי הנוסח כאן יכול להתפרש שחבר-הכנסת אבנרי כן יוכל להגיש הצעת אי-אמון לממשלה, ואילו חבר-הכנסת שלום כהן לא יוכל להגיש הצעת אי-אמון לממשלה. עלינו לקיים דיון על כך.
- י. רפאל:** כל הענין הזה של תקדים הוא ענין מופרז. תקדים הוא תקדים כל עוד אין החלטה אחרת. אינני מבין מדוע חוששים אנו כל כך מפני תקדים. כאשר נגיע למצב בו יהיה צריך להחליט אחרת, והוועדה תחליט אחרת, היא יכולה לשנות את התקדים. נוהגים להסתמך על תקדים כל עוד אין החלטה אחרת; לכן אינני מבין מה הפחד הזה מפני תקדים.
- בנוגע להצעת אי-אמון: תומך אני בהצעת חבר-הכנסת נסים שסיעת יחיד איננה רשאית להציע הבעת אי-אמון לממשלה.

היו"ר י. ישעיהו:

לחבר-הכנסת רפאל: העדתי לגבי ענין התקדים ואינני סבור כדעתך. כאשר מגיע ענין לכנסת היא בודקת מה היה התקדים באותו ענין ועל-פי רוב מחליטים לפי התקדים. מה שאנו מחליטים עתה ישפיע ללא ספק על החלטות לעתיד לבוא.

אני מבקש מחבר-הכנסת נסים שיציע נוסח שיקשר את איזכור החלטת ועדת הכנסת לענין הגשת הצעה להביע אי אמון לממשלה עם המקרים הנוגעים בדבר.

א. הראל:

מי ששירצה לפרוש מטיעתו עלול להסתמך על התקדים הזה, לכן מוטב שיידע שאין תקדים כזה. אני מציע שיאמר במפורש שאין זה תקדים, נבחינת לא תיתן מכשול בפני עיוור.

היו"ר י. ישעיהו:

יכולנו לעמוד בפני בעיה דומה לגבי רשימת השתוף והאחווה שרצתה להחזיר לקדמותו את המצב שהיה בכנסת הששית בו היו חברי-הכנסת דיאב עובד כנציג רשימת השיתוף והאחווה, ואילו חבר-הכנסת נח'לה - כנציג של רשימת האחווה ערבית יהודית. חבר-הכנסת עובד הודיע לי כי הם מוותרים על בקשתם זו.

מ. נסים:

אני מציע נוסח כזה לסעיף ח': "לענין הגשת הצעה להביע אי-אמון לממשלה חוזרת ועדת הכנסת וקובעת כי סיעה בת חבר אחד...".

ז. שר:

אין סיעת יחיד בכנסת. אולי אפשר לכתוב: "חבר-הכנסת יחיד, בין שנבחר בבחירות לכנסת ובין שפרש מסיעה...".

י. רפאל:

אני מציע לכתוב: "חבר-הכנסת יחיד, גם כשהוא מהווה סיעה, אינו רשאי להציע הבעת אי-אמון לממשלה."

היו"ר י. ישעיהו:

ועדת הכנסת עדיין לא החליטה שחבר-הכנסת יחיד מהווה סיעה. אנו מחליטים החלטת אד-הוק לגבי חבר-הכנסת אבנרי.

י. הראל:

האם חבר-הכנסת סנה אינו מהווה סיעה?

היו"ר י. ישעיהו:

אין החלטה כזאת. בכנסת קודמים לו סיעת מק"י. לפי התקנון אין חבר-הכנסת יחיד מהווה סיעה.

י. נחושתי:

אני מציע לכתוב במפורש: "לענין הגשת הצעה להביע אי אמון לממשלה אין חברי-הכנסת אבנרי וכהן רשאים להציע הבעת אי-אמון לממשלה, בתוקף החלטת ועדת הכנסת מיום...".

היו"ר י. ישעיהו:

אפשר לכתוב: "לענין הגשת הצעה להביע אי אמון לממשלה תחול החלטת ועדת הכנסת מיום 20.3.67 על סעיפים ב' ו-ג' של החלטה זו."

צ. ציטרמן:

אני מציע לכתוב את ההחלטה בדרך החיוב: הצעת אי אמון לממשלה יכולה להגיש כל סיעה המורכבת משלושה חברים ומעלה, או משני חברים ומעלה. כך אין צורך לציין שחבר-הכנסת יחיד מהווה סיעה או אינו מהווה סיעה.

מ. נסים:

אני מציע שנקבל החלטה עקרונית, ושניים-שלושה חברי-הכנסת יוסמכו לבסח את סעיף ח' של ההחלטה.

היו"ר י. ישעיהו:

עלינו להוסיף לסעיף ח' את המלים: "ההחלטה הנ"ל תחול איפוא הן על חבר-הכנסת אבנרי והן על חבר-הכנסת שלום כהן."

אני מבקש לערוך הצבעה על ההחלטה.

א. הראל:

הואיל והענין נמסר להכרעת הסייעות, המצב בו אני נמצא הוא שסייעתי לא הצליחה עדיין לדון בנושא זה, כי יש בעיות נצחיות נוספות מלבד זו.

י. גולן:

הצעת החלטה זו נראית לי, אך אינני

מסוגל להצביע.

האם מבקש חבר-הכנסת גולן לדחות את ההצבעה? אם יבקש - אעשה זאת, אבל אז

היו"ר י. ישעיהו:

אציע משהו.

אמרת מה שאמרת.

י. גולן:

אני מבין שאינך מבקש דחיית ההצבעה.

היו"ר י. ישעיהו:

ה צ ב ע ה

בעד הצעת ההחלטה - רוב

נגד הצעת ההחלטה - אין

נמצע - 1

לאשר הצעת ההחלטה מיום 3.1.72 בכפוף לתיקון סעיף ח', בו ייתוספו המלים:

הוחלט:

"ההחלטה הנ"ל תחול איפוא הן על חבר-הכנסת אורי אבנרי והן על חבר-הכנסת שלום כהן".

ג. שאילתות

א. רזיאל-נאור: בשבוע שעבר לא יכולתי להשתתף בישיבת הוועדה. רצוני לשאול: האם צטיימים הדיון בענין שהגדרתי בנושא חדש בישיבת הוועדה המשותפת של ועדת השירותים הציבוריים וועדת החינוך והתרבות?

היו"ר י. ישעיהו: הייתה מעין קונצפציה שהבעיה של נושא החורג מגדר הנושא חל ויחול גם לגבי סיכומים של הוועדה על הצעות לסדר-היום.

א-לזאת קבעה הוועדה שחילוקי דעות לגופו של ענין יובאו לפני ועדת הכנסת. כמובן שהוועדה תצטרך להחליט החלטה עקרונית מפורשת, שהחריגה מגדר הנושא תחול גם כאשר באים לסכם הצעה בעקבות הצעה לסדר-היום.

אני מקדם בברכה את חברת-הכנסת רזיאל-נאור שחזרה להשתתף בישיבות הוועדה לאחר מחלתה.

לא הזמנתי השבוע את יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים לענין זה כיוון שלא היום נדון בו. ראיתי צורך להביא לדיון לפני הוועדה נושא המופיע בסעיף י' של סדר-היום של הוועדה.

א. הראל: (א) לגבי פרסום שאילתות שהוגשו ליושב-ראש הכנסת וטרם אושרו על ידי: לדעתי, ניתנה ליושב-ראש הכנסת הסמכות לפסול שאילתות מסוימות הנוגעות ליחסי חוץ וזכויות של אנשים. לא ייתכן, לפי דעתי, כאשר מגישים שאילתה ליושב-ראש הכנסת והשאילתה טרם אושרה, שהיא תתפרסם בעתונות. היא יכולה להתפרסם לא בתור שאילתה. האם מוצדק שיפרסמו בעתון שאילתות בטרם אושרו על-ידי יושב-ראש הכנסת?

א. הראל:

ב) בישיבת הכנסת ביום 28.12.71, בדיון על הודעת הממשלה על הטיפול בעבריינות ובאלימות ומניעתן, הזכיר חבר-הכנסת אבנרי בנאומו שמות של אנשים. אמנם אלו הם שמות של פושעים, אך אינני חושב שבמליאת הכנסת אפשר להזכיר שמות של אנשים בתור רוצחים מבלי שתהיה להם האפשרות להתגונן.

היו"ר י. ישעיהו: האם המדובר הוא באנשים שפוטים?

א. הראל:

אינני יודע. אצטט דבריו: "פרשה הידועה בחוגי המשטרה ובחוגי העולם התחתון כרצח קפליצקי. זה רצח שבוצע על רקע מלחמה בין שתי קבוצות של גנגסטרים - בין החבורה המסוכנת ביותר בארץ ברגע זה, חבורת רוצחים הידועה בשם "כנופיית בת-ים", שבראשה אני פז ושורה של פושעים אחרים, ידועים היטב." חבר-הכנסת אבנרי מדבר ממש על רוצחים, על הסיבות לרצח, על היריות ומעשים נפשעים אחרים. הוא מזכיר שמות של רוצחים. דוגמה נוספת שאצטט אותה: "אדם ידוע בחוגי העולם התחתון, דני חקק, אחד ממלכי המצייתים".

מוזכרים כאן שמות, אולי של פושעים מועדים, אך הדי ידוע בטקטיקה המשפטית שכל הדברים הבאים להגן על זכויות האנשים בחקירה משטרתית באים להגן דיוקא על אנשים שיש להם קשר עם המשטרה. אני מדבר כאן על האפשרות להזכיר במפורש שמות של אנשים במליאת הכנסת. כאשר שמעת דברים אלה בנאומו מעל בימת הכנסת נראה היה לי שיש בהם פגם. יושב-ראש הישיבה לא העיר על כך.

אם צודק אני בדברי יש לקבוע כלל שלא יוזכרו במליאת הכנסת שמות של אנשים שאינם יכולים להתגונן ולהשיב לנואם מעל אותה בימה.

היו"ר י. ישעיהו:

לגבי השאילתה הראשונה של חבר-הכנסת הראל בענין פרסום שאילתות שהוגשו ליושב-ראש הכנסת וטרם אושרו על ידי - אני מציע שנקיים בוועדה דיון בנושא זה, הן עקב השאילתה שלך, הן עקב פניית יושב-ראש הכנסת בדבר אישור שאילתות - הגדרת ענין עובדתי, והן עקב באיות נוספות שהתעוררו בנושא השאילתות. אולי בישיבה הקרובה נקיים דיון בוועדה על סוגיית השאילתות. נשמע הערות החברים בנושא השאילתות ולאחר מכן ננסה לגבש איזה סיכום לגבי הנוהל והנוהג של שאילתות בכנסת;

לגבי השאילתה השנייה בדבר הזכרת שמות של אנשים במליאת הכנסת: חושב אני שאנו צריכים ללמוד את הנושא. אני רוצה לקרוא מה שנאמר באותה ישיבה ולהשוות את השמות האלה אם הם שמות של אנשים שפוטים. כן עלי להתפייץ עם היועץ המשפטי של הוועדה.

התשובה לשאילתה זו תינתן על ידי בישיבה הבאה לאחר שאקרא את הקטעים ואתייעץ עם היועץ המשפטי של הוועדה. אינני רוצה לדון בנושא זה היום.

ד. דו"ח ועדת אונא לבירור בעיית היחסים המקצועיים בין עורכי הדין שהנם חברי הכנסת ובין הממשלה ורשויותיה החברת ממסלתי

טענה זה עומד לדיון בוועדה בדיוק שנה. סיכמו בזמנו שצטוב ונמשיך לדון בנושא זה, אך התרגשה היתה שלא נשוב לדון בנושא בזמן הקרוב, לכן דחינו המשיך הדיון עד להיום.

לאחרונה נתקבלו שתי פניות לחידוש הדיון בדו"ח הנ"ל. הפניה הראשונה היא של חברי-הכנסת אנקוריטין ואדזי האומרת: "בשעתו פתחה הוועדה בדיון על דו"ח ועדת אונא לבירור היחסים המקצועיים בין עורכי דין שהם חברי הכנסת ובין הממשלה, הרשויות וחברות ממסלתי. הדיון בנושא זה בוועדה לא נסתיים. אנו מבקשים לחדש את הדיון בדו"ח הנ"ל";

הפניה השנייה היא מלשכת עורכי הדין בישראל. עורך-הדין י. רוטנשטרייך - ראש לשכת עורכי הדין בישראל - כותב: "אני מתייחס לפנייתך לפני חדשים רבים בה ביקשת כי מועצת לשכת עורכי-הדין לא תדון בענין כללי אתיקה מקצועית הנוגעים לעורכי-דין חברי הכנסת, מפני שוועדת הכנסת דנה באותו נושא. הבאתי את משאלתך, שהיא חשובה מאוד בעיני, לפני המועצה והדיון בבעיה נדחה. מאז עברו חדשים רבים וטרם שמענו על

היו"ר י. ישעיהו:

תוצאות כל שהם של דיוני הוועדה שהנך - יושב-ראש שלה. חברי המועצה דורשים ממני לחדש את הדיון ואודה לך, לכן, אם תואיל להודיעני אם נתקבלה החלטה כל שהיא על-ידי הוועדה ואם כן מה היא."

אני מחזיר נושא זה לדיון בוועדה גם על-פי דרישת החברים וגם על-פי דרישת ראש לשכת עורכי-הדין, עודך-הדין י. רוטנשטרייך. נימקנו בקשתנו שמועצת לשכת עורכי הדין לא תדון בענין כללי אתיקה מקצועית הנוגעים לעורכי-דין חברי הכנסת בכך שיש ריבונות של הכנסת ואין הם צריכים להתערב התערבות מלאה בעניינים הנוגעים לעורכי-דין חברי הכנסת.

הזמנתי את שר המשפטים לישיבת הוועדה.

אני מקדם אותו בברכה ומודה לו שהקדיש מזמנו כדי להשתתף בדיון זה.

בדיון שנתקיים לפני שנתיים חרגנו מהנושא וגלשנו לנושאים נוספים, ולא במקרה. התעוררו שאלות לגבי חוק חסינות חברי-הכנסת בהקשר לכך. חלק מהדיון הקדשנו לענייני חסינות ולקיום הסטטוס של חוק חסינות חברי-הכנסת; התעוררו שאלות לגבי חברי-הכנסת המשתכרים, אם מותר להם להשתכד, והמרוויחים - אם מותר להם להרוויח, לא רק לגבי חברי-הכנסת שהם עורכי-דין. בשאלה השאלה מדוע אסור לחברי-הכנסת להשתכר משכורת נוספת מלבד משכורתם כחברי-הכנסת.

נתעוררו שאלות שונות סביב נושא זה ועלינו

להתייחס אליהן, במיוחד לענין זה שאנו נדרשים לסכם בו את עמדתה של ועדת הכנסת: בירור היחסים המקצועיים בין עורכי הדין שהנם חברי-הכנסת ובין הממשלה ורשויותיה וחברות ממשלתיות.

א. אנטוניו:

אני סבור שמסגרת הדיון שלנו כאן צריכה להיות הדו"ח של ועדת אונא, שמונתה בשעתו על-ידי שר המשפטים. הוטל על הוועדה לברר בעיית היחסים המקצועיים בין עורכי הדין שהנם חברי-הכנסת לבין הממשלה ורשויותיה וחברות ממשלתיות. לתפקיד יושב-ראש הוועדה נתמנה חבר-הכנסת לשעבר משה אונא שהיה יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. שאר חברי הוועדה היו עורכי-דין בעלי מעמד במקצוע עריכת דין: עוד משה בן-זאב - לשעבר, היועץ המשפטי לממשלה; ד"ר יהודה רוטנשטרייך - ראש לשכת עורכי הדין בישראל, אשר לא השתתף באופן פעיל בדיוני הוועדה עקב נסייעתו לחוץ-לארץ; עוד ברוך גייכמן - המזכיר הכללי; ועוד אברהם לוי - אחד מחשובי עורכי-הדין בארץ.

ועדת אונא צירפה לדו"ח שלה חומר השוואתי

מארצות אחרות. הוועדה מצאה מתוך הבחנת יסוד כי רצוי שיהיו בין חברי-הכנסת עורכי-דין בעלי שיעור קומה כמשפטיים ובעלי נסיון בפרקטיקה פרטית. הוועדה סברה כי יש באפשרותם של עורכי דין כאלה לתרום תרומה מיוחדת לעבודת הכנסת בעיקר בגישה החקיקה. הוועדה היתה בדעה כי יש להימנע מהטלת הגבלות מיוחדות על עורכי דין שיהיה בהן כדי להרתיעם מלהציג מועמדות לכנסת, מה גם שהגבלות דומות אינן מוטלות על חברי כנסת במקצועות אחרים.

לצבי נסיון העבר: התראמותה הכללית של

הוועדה היתה כי לא קרו בעבר מקרים שיש להגדירם כמקרי שחיתות, ולכן סברה הוועדה שיש לראות את הבעיה בפרספקטיבה הנכונה. אני רוצה להדגיש נקודה זו לאור העובדה שכאשר דנה לשכת עורכי-הדין במכלול העניינים האלה היא גם כן לא אמרה אחרת, אבל על-ידי הצגת הדברים ברוב תדועה בצייבוריות יכול היה להתקבל הרושם שהיו מעשי שחיתות.

(הקריא קטעים ובחורים מהדו"ח.)

בישיבה הקודמת הביעו כמה חברים דעתם וסיכמו שנחזור לדון בנושא. זכור לי מקרה אחד שהתעוררה שאלה קונקרטיים של אפשרות של קולזיה בין תפקידים של בנקאים. כאשר נכנס חבר-הכנסת שובל לכנסת הוא פנה אלינו בשאלה אם יוכל לתפקידו כיושב-ראש נציגות של ועדה של הבנקים, אם יוכל הוא להופיע בתפקידו זה בפני ועדת הכספים וועדות אחרות של הכנסת. לגבי כך היתה אחידות דעה שיש לראות בהופעת אנ עדות של חבר-הכנסת בפני ועדת הכנסת בשם גופים אינטרסנטיים שהוא מייצג במישרין - כדבר החורג מגבולות הטעם הטוב.

א. אנקוריון:

לפי מיטב הכרתי, הגבלת זכויותיהם של עורכי-דין לעבוד במקצועם, בכל מה שנוגע למקצועם, לא תביא תועלת לכנסת. תהיה זו הגבלה וצינינית מאוד, לפי דעתי, הגבלה קונסטטיטוציונית בזכויותיהם של עורכי-דין כאזרחי המדינה. לא מניתי מספרם של עורכי הדין שהנם חברי-הכנסת, אבל יש כ-20 עורכי-דין שהנם חברי-הכנסת העובדים בפרקטיקה פרטית. על תרומתם של החברים האלה לא כדאי לדבר, כל אחד יעריך את הדברים כפי שיעריך. אני סבור, בלי לנקוט בשמות, שאולי מלבד מספר חברי-הכנסת שהנם עורכי דין אין לומר על הציבור הזה בכללותו שאלה הם אנשים בעלי אמצעים ובעלי רכוש, ושיש באפשרותם לפרוש ממקצועם. אין לאף אחד מעורכי הדין שהנם חברי-הכנסת זכות אבות המבטיחה להם מקום קבוע בכנסת, במיוחד לא לפי שיטת הבחירות הנוכחית לכנסת.

אם ידרשו מעורכי הדין שהנם חברי-הכנסת להגביל את עבודתם כעורכי דין, פירוש הדבר שלהבא יירתעו עורכי-דין, אשר ביניהם יש אנשים מוכשרים, מלהציג מועמדותם לכנסת, ואף יהיו חברי-הכנסת שלא יוכלו להמשיך תפקידם בכנסת. לא נוכל לעשות דבר כזה.

נראה לי, שאין לשכוח בפורום זה, שהבעיה היא לא רק בעיה של עורכי-דין. יש בכנסת חברי-הכנסת שהנם בנקאים, קבלנים, מנהלי חברות וכן אנשים הפעילים בשטחים כלכליים שונים.

היו"ר י. ישעיהו: האם יש חברי-הכנסת שהצטרפו עורכי-דין המייצגים רשויות וחברות ממשלתיות?

א. אנקוריון: הישיבה בדיסקוריונים היא בעיה מיוחדת.

ז. שר: ישנם שלושה חברי-הכנסת שהם חברי דיסקוריונים.

א. אנקוריון: ישנם חברי-הכנסת היושבים בדיסקוריונים.

הבעיה היא בעיה כללית. בעיה כללית היא שחבר-הכנסת צריך לפעול בצאמנות בתפקידו כחבר-הכנסת ולא צריך לנצל לרעה את מעמדו כחבר-הכנסת בשטח מקצועי או בשטח אחר. זוהי בעיה כללית הנוגעת לכל אחד ואחד מחברי-הכנסת. מבחינה זו נראית לי המסקנה של ועדת אונא שצריכות להיות נורמות מוסריות וחברתיות, ובעצם הן קיימות, בהכרח, שחבר-הכנסת צריך לפעול בצאמנות בתפקידו כחבר-הכנסת ולא לנצל לרעה, וכן להימנע מלקבל דברים שיביאוהו בקוניזיה עם תפקידו כחבר-הכנסת.

אני תומך בהחלט בהצעת ועדת אונא שבועת-הרחוק ייקבע קודמם של כללי התנהגות של חברי-הכנסת. הוועדה לא הציעה שזה ייעשה מהיום למחר, אלא שהאטיקה הזאת תצמח מתוך הגססיון המעשי ולאור מקרים קונקרטיים. אני מציע שתקום ועדה מיוחדת לענייני אטיקה של חברי-הכנסת. אפשר לומר שבאופן הרחב ביותר, היום, ועדת הכנסת יכולה לראות את עצמה כוועדת אטיקה, כי כאשר קיימת בעיה של אטיקה היא מובאת לדיון בוועדת הכנסת. העניין של התנהגות הולמת, או התנהגות כלת' הולמת, אינו עניין של גוף פוליטי רחב כמון ועדה המונה 19 חברים. ההצעה להקים ועדה בת 6-7 חברים שיהציעה דאריסה לשמה.

י. דפאל: מדוע לא יאמרו שפרופסור אינו יכול לקבל משכורת מהאוניברסיטה?

א. אנקוריון: לא אמרתי דבר כזה. איננו צריכים לערבב מין שאיננו במינו. אם תישאל שאלה כזו

אולי אהיה בדעתך.

היו"ר י. ישעיהו: אבקש מהחברים שיבחינו: א) בלין בעיית ההשתכרות הנוספת והרווחים הגוּספיים של חברי הכנסת; ב) לבין ייצוג לקוחות שהם רשויות ציבוריות; ג) האם עורכי-דין חברי הכנסת רשאים לייצג רשויות הממשלה וחברות ממשלתיות. עלינו להבהיר עמדתנו לגבי שלוש הנקודות הללו.

אני רוצה להזכיר לחברי הוועדה את פנייתו של חבר-הכנסת זלמן שובל בעניין הופעת חברי-הכנסת בפני ועדות הכנסת כנציגי גוף מסויים. ביום 16.6.71 פנה חבר-הכנסת שובל לוועדת הכנסת ואמר שהוא עשוי להיקרא להעיד בפני ועדות הכנסת בשם איגוד הבנקאים או גופים אחרים.

היו"ר י. ישעיהו:

הוועדה דנה בפנייתו של חבר-הכנסת שובל וקיבלה הסיכום הבא: "יש לראות בהופעת או עדות של חבר-הכנסת בפני ועדות הכנסת בשם גופים אינטרסנטיים שהוא מייצג במשרתו - כדבר החורג מגבולות הטעם הטוב". בסיכום זה אין כדי לשלול או לסתור את האפשרות הנתונה לכל חבר-הכנסת בסעיף 80(1) של התקנון האומדן: "ועדה קבועה ושאינה להזמין מזמן לזמן לישיבותיה - מומחה לשאלה שבה דנה הוועדה, בין שהוא חבר-הכנסת ובין שאינו חבר בה". החלטה זו נתקבלה ביום 23.6.70.

בענין דו"ח ועדת אונא קיימנו דיון ראשון ביום 20.1.70, בו שמענו סקירה מפי שר המשפטים וקיימנו דיון; הדיון השני בנושא זה - מיום 19.1.71 - נתקיים בעקבות שאילתה של חבר-הכנסת אנקוריון, שהסב תשומת לב הוועדה לכך שמועצת לשכת עורכי-הדין עומדת אולי לקבל החלטות בדבר כללים שיסייגו עורכי דיין שהנם חברי-הכנסת בעבודתם. אני השבתי אז כי חזקה על מועצת לשכת עורכי-הדין שתימנע בהחלטותיה מפגיעה בזכויותיהם וכמעמדם של חבר-הכנסת בתורת שכאלה המעוגנים בחוק ובמבנה החוקתי של המדינה, ופרסמנו הודעה זו.

שר-המשפטים י.ש. שפירא:

רצוני למסור אינפורמציה בלבד בשלב זה: א. נראה לי שהבעיה בדבר ייצוג חברות ממשלתיים על-ידי חברי-הכנסת שהנם עורכי דיין, או עבודתם כיועצים משפטיים של חברות ממשלתיים - תבוא לדיון בכנסת בזמן הלא רחוק. נתפרסם בעתונות שאנו במשרד המשפטים, מכינים הצעת חוק לחברות ממשלתיים; כל הקומפלכסיים של החברות מתעוררת. הוקמה ועדה בדאשותו של פרופסור ברק מהאוניברסיטה והיא המליצה על מספר הגבלות על חברי-הכנסת לגבי חברות ממשלתיים, לא רק לגבי עורכי-דין. ועדה זו לא טיפלה בשאלה של עורכי-דין, אלא בשאלה של חברות בהנהלה או בדירקטוריונים של חברות ממשלתיים, והמליצה נגד. את השאלה הזאת במלואה - אם חבר-הכנסת יכול להיות מנהל, דירקטור בחברה ממשלתיים, רואה חשבון, עורך-דין, יועץ טכני, יועץ מקצועי - אני לא לפני הממשלה. אם הממשלה תקבע עמדה זו או אחרת תובא השאלה לכנסת בצורת הצעת חוק, ואז לא תהיה זו שאלה של אתיקה, אלא יהיה כתוב שיש דיסקוולפיקציה, או שאין דיסקוולפיקציה. המדובר הוא רק בחברי-הכנסת, כולל שרים שאינם חברי-הכנסת - כיוון שיש להם כל הזכויות של חברי-הכנסת, צריך שיהיה להם גם כל החובות המוטלות על חברי-הכנסת.

ב. ענין חלוקת העבודה: זו שאלה אחרת שאינה נוגעת דווקא לחברי-הכנסת. כבר מזמן נשמעה בציבור קובלנה, טרוניה, או חוסר נוחות ביחס לשני מקצועות: המקצוע של ביקורת חשבונות ומקצוע עריכת דיין.

מ. נסים: ואדרכלות.

א. עופר: לגבי אדרכלות אני בדעה אחרת, אין זה שייך לכנסת כיוון שאין אדרכלים בכנסת.

שר-המשפטים י.ש. שפירא: אני מבטיח לא לדבר על אדרכלים מהסיבה הטכנית שאינני מביין בזה הרבה.

בידי בעלי שני מקצועות אלה: רואי חשבון ועורכי דיין מתרכזת גם עבודה של החברות הממשלתיים, בעוד שישנם רבים שאינם באים בקהל עבודה זו. קשעתי, קמה ועדה לענייני ראיות חשבונות. דיברתי בנושא זה פעמיים במליאת הכנסת, התפאדתי על העבודה הנעשית. כאשר ראיתי לפני שבוע את סיכום המצב ראיתי שלחיים התפאדתי, כולם שווים, אבל אלה ששווים יותר הם בולטים ביותר; הוא הדין ביחס לעורכי דיין, ישנה ועדה העושה עבודה, לפי האינפורמציה שקיבלתי, בראשה יושב השופט נכט - נשיא תורן, מנהל בתי-המשפט; כן יושבים בה: חברי-הכנסת, חברי-הכנסת לשעבר, מנכ"ל משרד המשפטים, מנהל החברות הממשלתיים - זו ועדה מאוד מכוונת. אין ספק שיש מקום לשיפור, במובן זה. אנו שואפים לשני דברים: אחד גייסא - לחלוקת עבודה רחבה ככל האפשר; מאידך - שלחברה ממשלתיים תהיה האפשרות לבחור לה יועץ משפטי הנראה לדירקטוריון. אם חברה ממשלתיים צריכה להתנהל כמו כל חברה עסקית ומנכ"ל החברה, או הדירקטוריון, מאמינים בכוחו ובעצתו של עורך-דין מסויים, אי-אפשר להגיד לאותה חברה, שאם היא רוצה את דאובן ניתן לה את שמעון. אפשר להגיד לאותה חברה שראובן עסוק, אי-אפשר להזיק בו, ולשאול אותה את מי היא רוצה בתור אלטרנטיבה. דבר זה הולך לאט, בעצלתיים, יש קונטרבטיזם מצד מנהל החברות, אבל בדרך-כלל ישנה התקדמות, אם כי מניח אני שבכל זמן שהוא - אם זה עכשיו, או בעוד שלוש שנים - אם מישהו יראה את הסך-הכל הוא יגיד: ישנה התקדמות, אך ההתקדמות אינה מספקת.

שר-המשפטים י.ש.ש. שפירא:

אני חושב שהאינפורמציה שמסרתי לגבי שני דברים אלה תצמצם את הוויכוח. ביחס לחלוקת העבודה וביחס לשאלה אם חברי-הכנסת יכולים להיות חברי דירקטוריונים, מנהלים, יועצים ורואי חשבון - תהיה זו שאלה של חקיקה ועל כך תדון הכנסת בזמן הקרוב.

א. עופר: אני מבקש שנקבל כמה החלטות בנושא זה:

(א) לסכם את הדיון בנושא זה לאחר שיסתיים הבירור, ולא להמשיך את הדיון בשנה הבאה. נדמה לי שיהיה טעם לפגם אם לא נסכם את הדיון. צריך להמשיך בבירור עד לסיכומו.

(ב) אני בעד זה שלא נרחיב את היריעה ולא נגלוש לענין משכורותיהם הנוספות של חברי-הכנסת. הנושא השני עליו העיד שר המשפטים - לגבי חלוקת העבודה - אינו שייך לענין והוא מרחיב את היריעה.

היו"ר י.ש.ש. שפירא: שר המשפטים מסר רק אינפורמציה.

א. עופר: אנו צריכים להגביל את עצמנו, שחברי-הכנסת לא יבצלו מעמדם כחברי-הכנסת לא לטובת האינטרסים של עצמם ולא לטובת האינטרסים של החברה שלהם. אני חושב שאפשר להרחיב גם זאת ולכלול גם ראש עיר, אבל זו בעיה אחרת. איננו דנים כאן רק בסוגיה של עורכי-דין. גם רואי חשבון בכללים בסוגיה זו, אך אין חברי-הכנסת שהם רואי חשבון. אני אומר זאת גם לגבי אנשי עסקים שהם חברי-הכנסת וגם לגבי מנהלי חברות שהם חברי-הכנסת. חבר-הכנסת שובל העלה לפנינו ענין חשוב, יכולים להיות גם דברים אחרים שיהיו לטובת החברה שהוא עומד בדאשה. אם חבר-הכנסת יושב בוועדת הכספים או בוועדת הכלכלה ודנים בה בנושא הקשור לחברה אותה מייצג, זהו הנסיון האישי שלו.

אני מקבל את המסקנות של ועדת אונא, אבל צריך להפעיל אותם: (א) צריך לקבוע כללי אתיקה, אני כולל במקצוע זה את עורכי-הדין. אין מקצועות חופשיים אחרים בכנסת. אין רואי חשבון, אין דופאים ואין ארכיטקטים בכנסת. המדובר הוא בעורכי-דין, אנשי עסקים ומנהלי חברות. ברור שאיש עסקים יכול לקבל יתרון לחברה אותה הוא מייצג מהידיעות שיקבל בוועדות הכנסת. יש לכלול בזה חברי-הכנסת שהם במועצות מנהלים. משה כרמל הוא יושב-ראש מועצת "אל-על", אינני יודע באיזו מידה הדברים שהוא שומע מקדמים את ענייני "אל-על".

שר-המשפטים י.ש.ש. שפירא: זו היתה כוונתי, שבפרק זה לא צריכה לדון הוועדה, כי על כך יתקיים דיון בכנסת.

א. עופר: אני לא עכבתי אחרי דברי שר המשפטים.

אני בעד זה שאת ההגבלות הללו תטיל הכנסת על עצמה. אני רוצה שנמשיך בנותח הזה שאת הנוהלים של חברי-הכנסת תחוקק הכנסת עצמה ולא הממשלה. הייתי רוצה שבענין זה נדון בלי קשר למעמד הקואליציוני של חברי-הכנסת.

שר-המשפטים י.ש.ש. שפירא: על סעיף זה לא אבקש להטיל משמעת קואליציונית.

א. עופר: אני רוצה שענין זה יבוא מטעם ועדת הכנסת. אני מציע שהכנסת תטיל הגבלות על עצמה. עלינו לבחור ועדה שתציע אילו כללים יש לקבוע לגבי עורכי-דין, אנשי עסקים ומנהלי חברות. חבר-הכנסת שובל העלה את הענין של הופעה בפני ועדה, יכול להיות שקביעת אי השתתפותו של אותו חבר בוועדה יכולה להיות לטובה, למרות שזו הגבלה עצמית.

אין טעם לבחור בוועדת אתיקה לפני שייקבעו הכללים. אני מציע שנבחר ועדה פנימית לחברי-הכנסת, ואם תופיע תלונה בענייני אתיקה היא תובא לפני הוועדה הזאת.

היו"ר י.ש.ש. שפירא: בטרם נבחר ועדת אתיקה, אפילו ועדה לניסוח הכללים מוקדם עדיין לבחור, כי חברי הוועדה צריכים לקבוע מה נחשב בעיניהם ככללים, ואז תוכל הוועדה לקבוע מהם הכללים. מי שישב בוועדה יצטרך לדעת מה נחשב בעיני החברים כמותר, ומה - אסור.

צ. ציטרמן:

עבר בי הרהור אם בכלל יכולים עורכי-דין להשמיע דעותיהם פה בוועדה כאשר מדובר על עניין של עורכי-דין, זה בוודאי נוגע להם; אבל מאחר ואנו דנים פה בנושא שכותרתו היא: דוח ועדת אונא לבירור בעיית היחסים המקצועיים בין עורכי הדין שהנם חברי הכנסת ובין הממשלה ורשויותיה וחברות ממשלתיים והנושא הוא מוגדר, פסקתי לעצמי שאני יכול לדבר בעניין זה; יתר על כן, המלצות הוועדה אינן מתייחסות לעורכי-דין דווקא. מדובר בהמלצות על חברי-הכנסת לכל אחד מחברי-הכנסת יש מקצוע. ייתכן שאין היום אדריכלים בכנסת! אבל מחר יהיו. אנו צריכים לקבוע כללים שיחידו מה כן ומה לא לגבי כל חברי-הכנסת, ותהיה התעסקותם כשם שתהיה. היום המצב הוא כזה, מחר יכול להיות אחרת.

אני סבור שאין צורך שנבוא לידי עימות עם הארגונים המקצועיים. הוויכוח שהתנהל בינינו, בזמנו, לפני שנה, לגבי החלטה שעומדת לקבל ועדה של איגוד מקצועי מסויים של עורכי-הדין - אין צורך שוועדת הכנסת תבוא לידי עימות אתם.

עלינו להחליט ברורות: הכנסת דנה בעניינים הנוגעים לגבי חברי-הכנסת בכנסת, ואילו לשכת עורכי-הדין מחליטה באופן כללי על כל עורכי-הדין בישראל, ולא רק לגבי חברי-הכנסת.

היו"ר י. ישעיהו:

לשכת עורכי-הדין יכולה לקבוע החלטה לגבי חברי-הכנסת שהנם עורכי-דין ולהעמיד אותנו בפני החלטה זו.

צ. ציטרמן:

לשכת עורכי-הדין אינה יכולה להטיל הגבלות על עורכי-דין חברי-הכנסת. את זכויות חברי-הכנסת קובעת הכנסת. גם חוק החסינות בתקנון קובע מה מותר לחברי-הכנסת, ואין לערוב סוגיה אחת בשניה.

לשכת עורכי-הדין צריכה לקבוע כללי אתיקה כללים לעורכי-דין ולא רק לעורכי-הדין שהם חברי-הכנסת, ואנו נצטרך לקבוע כללים לגבי כל המקצועות ולא רק לגבי עורכי הדין. אמנם מקצוע עריכת הדין הוא המקצוע המתבלט בכנסת ובכלל בכל פרלמנט. בפרלמנטים אחרים בעולם מספר המשפטיים ועורכי הדין הרבה יותר גדול ממספר עורכי-הדין בכנסת, וחושבים שזה טוב; אבל אין זה משנה, בין שיש אחוז כזה של אדריכלים, או מורים, או אנשי עסקים - טוב יהיה אם ננתק את הדין מהמקרים הקונקרטיים.

אינני רוצה לעבור לשום דבר קונקרטי, גם לא לעניין של אי השתכרות חברי-הכנסת בעבודה אחרת. אין טעם שנקשר את עצמנו לסוגיה אחת, גם לא העסקת עורכי-הדין ברשויות ממשלתיים. הממשלה תביא לפנינו הצעת חוק ונדון בה.

אנו צריכים לקבוע עקרונות וכללים ולכן

מקבל אני את המלצתה הראשונה של ועדת אונא, שיש לקבוע כללי אתיקה לחברי-הכנסת. אני חושב שצריכה להיבחר ועדה מבין חברי-הכנסת שהיא תקבע את כללי האתיקה לחברי-הכנסת, ואין זה מסוגל אם תהיה זו החלטה כללית או החלטה במסגרת התקנון של הכנסת. עצם העובדה שנקבע שולחן ערוך בו ייקבע מה נאה, מה לא נאה ומה ידריץ את החברים - זה טוב.

אינני מקבל את ההצעה השנייה של ועדת אונא, שתיבחר ועדת אתיקה. דניו בזה ולא קיבלנו החלטות כיוון שנתקבלה החלטה, לפי בקשת הראל, שנסקול את הדבר. הדין בנושא זה היה לפני שנתיים ובמשך שנתיים לא קיבלנו החלטה. אני מתנגד לבחירת ועדת אתיקה, כי ועדה זו תהיה כעין בית-דין לחברים. יש לנו מוסד המספיק להתנהלות חברי-הכנסת - ועדת הכנסת ויושב-ראש הכנסת והסגנים.

אני מציע לקבוע ועדה לבדיקת כללי האתיקה

והיא תקבע בהקדם מהם הכללים. יכול להיות שבהתחלה יקבעו רק כללים יסודיים ולאחר מכן ימשיכו ליצור כללים נוספים. אסור שנושא זה ישאר פתוח ותהיה סחבת. יש ליבחור ועדה ולהגביל הזמן בה תגיש הכללים שהיא מציעה לוועדת הכנסת.

היו"ר י. ישעיהו: אנו נקבע זאת כאשר יסתיים הסיבוב הראשון של הדיון בנושא זה, כדי שמתוך דברי חברי הוועדה תדע ועדת המסנה אילו כללים היא צריכה לקבוע.

המשך הדיון בנושא זה יתקיים בישיבה הבאה.

ה. פניית יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים בדבר נושא חדש. שהועלה בוועדה

רצוני להביא לפניכם נוסח של החלטת סיכום לגבי פנייתה של יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים בדבר נושא חדש שהועלה בוועדה בעקבות הצעה לסדר-היום:

"בחוקף סמכותה לפי סעיף 121 לתקנון, מחליטה ועדת הכנסת כי בדיון בנושא שהועבר לוועדה בעקבות הצעה לסדר-היום, לא תחרוג הוועדה בדיוניה מהנושא כפי שהוגדר והוסבר בעת דיוני הכנסת.

טוען חבר ועדה או נציג הממשלה, כי הדיון בוועדה חורג מגדר הנושא כפי שהועבר לוועדה, יביא יושב-ראש הוועדה את הדבר לפני ועדת הכנסת, ויושב-ראש ועדת הכנסת יעמידו כסעיף ראשון על סדר יומה בישיבתה הרגילה הראשונה, לאחר מכן; החלטת ועדת הכנסת תהא סופית.

נשמעה הטענה מפי חבר-הכנסת שאינו חבר בוועדה, תחליט הוועדה אם להביא את הדבר לפני ועדת הכנסת.

נוסח זה זהה לנוסח המצוי בסעיף 94 של התקנון לגבי חריגה מגדר הנושא בהצעות חוק, פרט לרישה של ההחלטה.

ס. נסיים: תמכנו בזה עקרונית בישיבה הקודמת, אבל חורגים אנו כאן ממה שקבע תקנון הכנסת לגבי הצעות חוק. לא יכול להיות שנכתוב: "מחליטה ועדת הכנסת כי בדיון בנושא... לא תחרוג הוועדה בדיוניה מהנושא..."; צריך להיות כתוב: "במסקנותיה".

היו"ר י. ישעיהו: במינוח שלנו "דיון" כולל הכל.

א. עופר: נכון הוא שיושב-ראש הוועדה יביא במקרה כזה את הדבר לפני ועדת הכנסת ויסביר את הטענות בעד ונגד, אבל האם החבר הטוען שיש חריגה מהנושא אינו יכול להופיע ולטעון זאת בוועדת הכנסת?

היו"ר י. ישעיהו: איננו משנים סעיף בתקנון, אנו רק מחילים את האסור לגבי הצעות חוק גם לגבי הצעות לסדר-היום.

ר. ארזי: משום מה נראה לי שההצעה עדיין לא בשלה להצבעה, כי יש חברים שלא הביעו דעתם בישיבה הקודמת. יש לי הרהורים רבים מה יכול להיות גורל החלטה כזאת: יכול לבוא מבול של הצעות כאלה שוועדת הכנסת תצטרך לדון רק בטענות שיובאו לוועדת הכנסת מוועדות הכנסת, כי לגבי מסקנות יש הסתייגויות ומי שסבור שהמסקנות אינן הולמות את הנושא יכול להגיש הסתייגות והסתייגותו תונה. על שולחן הכנסת יחד עם המסקנות. יכול להיות שיהיה עלינו לשקול מה גורל ההסתייגויות הללו, אבל אם נקבל את ההחלטה כפי שהיא מצוּסחת ומוצחת לפנינו - קל יהיה, לדעת, לטרפד כל נושא שיועלה בוועדה.

לא מיצינו את הנושא בישיבה הקודמת ומבקש אני לא להחליט בישיבה זו על הצעת ההחלטה.

היו"ר י. ישעיהו: הבאתי הצעה להחלטתה של הוועדה. אם ההחלטה בשלה אפשר לקבל אותה, ואם לא -

נרון בה בראשית הישיבה הבאה.

אם חבר-הכנסת ארזי מבקש שההצבעה לא תתקיים בישיבה זו - לא נקיים ההצבעה בישיבה זו.

אני מציע לכתוב במקום "בדיוניה" -
"במסכנותיה".

צ. צימרמן:

לגבי המלים: "כי הדיון בוועדה חורג מגדר
הנושא" מציע אני לשקול נוסח כזה: "כי מסכנות מסויימות, או מסכנה
מסויימת, או חלק מהן חורגות מגדר הנושא".

היו"ר י. ישעיהו:
בסעיף בתקנון המדבר על חריגה מהנושא
מדובר בפירוש על דיון ולא על החלטה או
מסכנה של הוועדה. אם מישהו טוען שהדיון חורג מגדר הנושא, הדיון
מתקיים ממילא, כך שהמושג "דיון" הוא כללי. המשך הצעת ההחלטה לקוח
מהתקנון.

נסכם החלטה זו בישיבה הבאה.

הישיבה ננעלה בשעה 10.20.